

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

ผลของโปรแกรมการพยาบาลครอบครัวตามรูปแบบความเชื่อความเจ็บป่วยต่อพฤติกรรมสุขภาพ
ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 และและพฤติกรรมของครอบครัวในการดูแลสุขภาพผู้ป่วย

นารี คงกระจ่าง

29 เม.ย. 2554

286092

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว

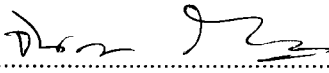
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2551

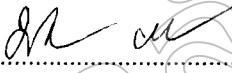
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ นารี คงกระจ่าง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว ของมหาวิทยาลัย
บูรพา

อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์

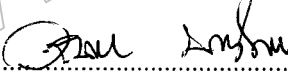
..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีรัตน์ ภาคฐป)

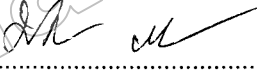
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

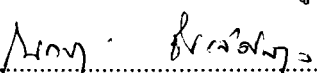
(ดร.วิตนา บรรเทียงสุข)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์)

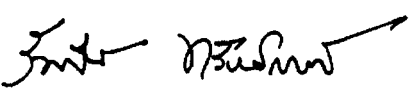
..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีรัตน์ ภาคฐป)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกนุช ชื่นเลิศสกุล)

คณะพยาบาลศาสตรอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว ของมหาวิทยาลัย
บูรพา

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์)

วันที่ 3 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2551

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา การแนะนำ แนวทางที่ถูกต้องและการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีนีรัตน์ ภาครูป ซึ่งเป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ให้คำปรึกษาตลอดระยะเวลาในการดำเนินการ และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวนา กิระติคุณวงศ์ ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการสอบ โครงร่างวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ในสาขาพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว ตลอดจนคณาจารย์ ในมหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ซึ่งเป็นที่สำคัญมากในการศึกษา และการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ยศพล เหลืองโสมนภา วิทยาลัย พระปกเกล้าจันทบุรี ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิสามท่านจากมหาวิทยาลัยบูรพา และพยาบาล โรงพยาบาลวังน้ำเย็นที่กรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลวังน้ำเย็นและเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่มี ส่วนเกี่ยวข้องที่ได้อำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูล และทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และที่สำคัญที่สุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 และครอบครัวทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอกล่าวขอบพระคุณคุณแม่ สามี พี่สาว บุตร เพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาคือ ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลวังน้ำเย็นที่คอยห่วงใยและให้กำลังใจที่ดี และให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด ขอขอบคุณเพื่อนร่วมหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ทั้งสาขา พยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัวและสาขาอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือ เอื้ออาทร และให้กำลังใจด้วยดี ตลอดการศึกษา ขอขอบคุณผู้บริหารระดับสาธารณสุขจังหวัด และเพื่อนคนสำคัญที่ทำให้คิดเริ่มต้น เรียน และมีกำลังใจเรียนมา โดยตลอด ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณพี่สาวเป็นอย่างสูงที่ช่วยดูแลมารดา ซึ่งป่วยด้วยโรค CVA ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้และเป็นกำลังใจให้มาตลอดการศึกษาในครั้งนี้

นารี คงกระจำ

48921505: สาขาวิชา: การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว; พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว)

คำสำคัญ: ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2/ ครอบครัวผู้ป่วยเบาหวาน/ พฤติกรรมสุขภาพผู้ป่วย
เบาหวาน/ พฤติกรรมครอบครัวในการดูแลผู้ป่วย/ โปรแกรมการพยาบาลครอบครัวตาม
รูปแบบความเชื่อความเจ็บป่วย

นารี คงกระจ่าง: ผงของโปรแกรมการพยาบาลครอบครัวตามรูปแบบความเชื่อความ
เจ็บป่วยต่อพฤติกรรมสุขภาพผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 และพฤติกรรมครอบครัวในการดูแลสุขภาพ
ผู้ป่วย (THE EFFECTS OF A FAMILY NURSING INTERVENTION PROGRAM BASED
ON THE ILLNESS BELIEF MODEL ON THE HEALTH BEHAVIORS OF THE DIABETES
MELLITUS TYPE II AND HEALTH CARE BEHAVIORS OF THEIR FAMILIES)

อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์: จินตนา วัชรสินธุ์, Ph.D., มณีรัตน์ ภาครูป Ph.D. 109 หน้า. ปี พ.ศ.
2551.

การศึกษากึ่งทดลองนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรม การพยาบาลตามรูปแบบความ
เชื่อความเจ็บป่วยต่อพฤติกรรมสุขภาพ ผู้ป่วยเบาหวานและครอบครัว กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยเบาหวานชนิด
ที่ 2 และครอบครัวที่เข้ารับการรักษาคลินิกเบาหวาน ณ แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลวังน้ำเย็น ต.วังน้ำเย็น
อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว จำนวน 40 ครอบครัว เลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายเข้ากลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 20 ครอบครัว ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 และครอบครัว กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรม
การพยาบาลตามรูปแบบความเชื่อความเจ็บป่วย ด้วยการสนทนานำบัดประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ
การสร้างสัมพันธภาพ การแยกแยะปัญหา การสะท้อนคิด การสรุป โดยการทำให้เป็นระบบครอบครัว ทั้งหมด
20 ครอบครัวแต่ละครั้งจะให้การสนทนานำบัดทั้ง 4 ขั้นตอนตามโปรแกรมโดยใช้เวลาครั้งละ 2 ชั่วโมง
ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพด้าน การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยาและ
การติดตามผล การดูแลเท้า การป้องกันภาวะแทรกซ้อน ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามรูปแบบปกติ
ของโรงพยาบาล ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้รับการประเมินพฤติกรรมสุขภาพก่อนและหลังเข้าร่วม
โปรแกรม โดยใช้แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมเช่นกันของผู้ป่วยและครอบครัว สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ ค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 และครอบครัว กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการพยาบาล
ตามรูปแบบความเชื่อความเจ็บป่วยมีพฤติกรรมสุขภาพสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามรูปแบบปกติของ
โรงพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p = .000$) จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรม
การพยาบาลตามรูปแบบความเชื่อความเจ็บป่วย สามารถปรับปรุงพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2
และครอบครัวได้ดั่งนั้น จึงควรส่งเสริมให้พยาบาลผู้เกี่ยวข้องนำรูปแบบ โปรแกรมการพยาบาลตามรูปแบบ
ความเชื่อ ความเจ็บป่วยนำมาประยุกต์ใช้กับโรคเรื้อรังอื่น ๆ เช่น ความดันโลหิตสูง เพื่อช่วยปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยและครอบครัวได้

48921505: MAJOR: FAMILY NURSING; B.N.S.. (FAMILY NURSE PRACTITIONER)

KEYWORDS: PATIEN DIABETES TYPE 2/ FAMILY DIABETES TYPE 2/ THE HEALTH BEHAVIORS THE DIABETES MELLITUS PATIENTS AND THEIR FAMILIES/ CARE HEALTH BEHAVIORS THEIR FAMILIES OF PATIEN/ INTERVENTION BASED ON THE ILLNESS BELIEF MODEL

NAREE KONGKRAJANG: THE EFFECTS OF A FAMILY NURSING INTERVENTION PROGRAM BASED ON THE ILLNESS BELIEF MODEL ON THE HEALTH BEHAVIORS OF THE DIABETES MELLITUS TYPE II AND HEALTH CARE BEHAVIORS OF THEIR FAMILIES. THESIS ADVISER: CHINTANA WACHARASIN, Ph.D., MANEERAT PAKTUP, Ph.D. 109 P. 2008.

The purpose of this quasi-experimental research was to examine the effect of family Nursing intervention based on (FNI-IBM) Illness Belief Model on the health behaviors of patients with the Diabetes mellitus type 2 and their family members. The sample consisted of 40 patients receiving medical services from OPD clinic Wangnamyen Community Hospital, Sakaeo province and their families members. The samples were randomly assigned to the control and experimental group. Twenty patients and their families of the control group received regular program and the other 20 pairs of the experimental group received the FNI-IBM. The samples received FNI-IBM with conversation therapy featur 4 procedures are; 1) Engagement 2) Assesing, uncoverage and distinguishing illness belief 3) Intervening and challenging constraining beliefs and 4) Distinguishing change: Bringing forth facilitating illness beliefs .The intervention for 20 families samples In this program 4 session, one week for each session, one session is 2 hours for change 6 health behaviors; eating, exercise, medicine follow up, foot care and complication prevention. The sample in the both groups were assessed the health behaviors at prior to the experimental and four weeks after the experimental. Data were analyzed using frequency, mean, stadndard deviation, and t-test

The results revealed that the Diabetes mellitus patients type 2 and their families that received the FNI-IBM program had the average score of health behaviors were significantly high more than the Diabetes mellitus patients and their families that received the regular nursing care program in the Diabetic clinic of Wangnamyen Hospital (p -value = 0.01). This finding was likely to support the Illness Belief Model program could change the health behaviors of the Diabetes mellitus patients' type 2 and their families. In consequence; the health services team especially nurse should to apply this program to care the other chronic disease for adjust the constraining beliefs become to facilitative beliefs for appropriate health behaviors of patients and their families.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดเกี่ยวกับ โรคเบาหวาน	10
พฤติกรรมสุขภาพผู้ป่วยเบาหวาน	18
พฤติกรรมครอบครัวต่อการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน	24
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพผู้ป่วยเบาหวานและครอบครัว	25
รูปแบบความเชื่อความเจ็บป่วย.....	28
3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
ขนาดและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	36
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
4 ผลการวิจัย	48
ข้อมูลส่วนบุคคลของครอบครัว	50
5 สรุป อภิปรายผล	55
สรุปผลการวิจัย	56
การอภิปรายผล	57
ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้	61
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	69
ภาคผนวก ก	70
ภาคผนวก ข	82
ภาคผนวก ค	102
ภาคผนวก ง	105
ภาคผนวก จ	107
ประวัติย่อของผู้วิจัย	109

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยจำแนกตามลักษณะประชากรด้านสังคม วิธีการรักษา และระยะเวลา การรักษา.....	49
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างครอบครัวจำแนกตามลักษณะประชากร ด้านสังคม ระยะเวลา ในการดูแล และความสัมพันธ์กับผู้ป่วย.....	51
3 การเปรียบเทียบผลต่างค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานใน ระยะก่อนและหลังทดลองในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	53
4 การเปรียบเทียบผลต่างค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัว ในการดูแล ผู้ป่วยในระยะก่อนและหลังทดลองในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	54

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดของการวิจัย	9
2	รูปแบบการทดลอง.....	35
3	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	46

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University